

Ad echo Hany Kosákové (Petr Šimák, 06. 02. 2012)

Hana Kosáková na těchto stránkách publikovala recenzi na můj překlad Šklovského *Sentimentální cesty* (Dauphin 2011). Vznáší námitku, že poznámkový aparát, kterým jsem knihu obdařil, „trpí zvláštní těkavostí a rozkolísaností“. Já si naopak myslím, že rozkolísaností a těkavostí netrpí – tím asi nikoho nepřekvapím. U tohoto tvrzení však nezůstanu a nabízím svou zkušenost s tím, jak poznámkový aparát psát.

Mé komentáře dle názoru recenzentky vykazují údajně „**nadmíru kusé a nespojitě dokreslení historických faktů**“. Jako doklad těchto slov cituje poznámku o automobilu Pacard: „*obrněný automobil s dělem a kulometem, dílo americké firmy Pacard Motor Car Company. Ruská armáda ho užívala v bojích 1. světové války. Vozy odtahované Němci z Ukrajiny potom v Německu sloužily při potlačování komunistických vzpour.*“ Hana Kosáková ke své směle ve své recenzi cituje mou předmluvu, v níž vysvětluji, že jsem k textu připojil poznámky tam, kde „*by případná neznalost mohla vést k neporozumění příběhu, ale i tam, kde je potřeba rozšířit čtenářovo historické povědomí o této epoše či je příležitost seznámit ho s fakty [...], která dokládají absurdní charakter této doby*“. Přesně tak, jak jsem v předmluvě vytyčil, ilustruje osud zmíněných pacardů absurdní charakter doby. Poznámku tedy nemůžeme pokládat za důkaz odtahovitosti uváděných údajů či roztěkanosti, ale za záměrné uvedení historického faktu, který Šklovského text zajímavě doplňuje.

Další námitka míří k tomu, že **hesla z literární historie a teorie přišla zkrátka**. Argument pro své tvrzení hledá recenzentka v absurdním tvrzení, že kniha vyšla v „literárněvědně“ (pěkné slovo!) zaměřené edici. Důkaz toho, že si před psaním recenze nezjistila ani základní fakta. A vyčítá mi heslo o Tyňanovovi, kde jsem heslovitě pojmenoval jeho řemeslo. Tento typ poznámek přišel zkrátka z tohoto důvodu: napsat o někom, že zavedl do literární vědy termíny centrum a periferie, má stejnou cenu jako o tom pomlčet. Čtenář z oboru takovou informaci nepotřebuje a neoborovému čtenáři zase nic neřekne – nelze přece v poznámce pod čarou ve zkratce popisovat Tyňanovovo myšlení. A bez výkladu jsou fakta bezcenná, to si literárněvědně zaměřené jedinci často neuvědomují – proto také Kosáková jednou větou může napsat, že můj doslov je horší než Mathesiův, a toto tvrzení zůstat bez dalšího komentáře.

Poslední výtku Hany Kosákové: mé poznámky jsou prý psány metodou „*zvláštního asociativního řetězení faktů*“. Znovu to zvláštní slovo „zvláštní“ – a znovu těsně vedle. Svě tvrzení dokládá Kosáková heslem o Achmatovové: „*spolu s M. Cvetajevovou nejvýznamnější ruská básnířka 20. století. Žena N. S. Gumiljova, jejím synem byl L. N. Gumiljov, slavný etnolog, autor teorie etnogeneze*“. Co je zde asociativního? Pokud tedy chceme zmínit výjimečnost Achmatovové, opomenout Cvetajevovou nelze. A dále, jedná se o důležité souvislosti: o manželu Nikolajovi se v knize nejednou mluví a syn Lev Gumiljov je z celé rodiny ve světě nejslavnější a v češtině jeho kniha vyšla právě ve stejném nakladatelství jako Šklovského text: je tedy pravděpodobné, že ho čtenář bude znát. Všechny výtky vznesené recenzentkou dokládají její přesvědčení, že jsem při psaní poznámek nemyslel a mastil jsem je jen tak bokem, omámen patetičností a zmatečností překládaného textu. Jak jsem doložil, zamyslel jsem se nad stylem každé z nich víckrát, než ona nad celou svou recenzí.